

Lausunnon antaminen kuntarakennelakiluonnoksesta

D/4514/00.01.00.00.02/2012

Perusteluosa

Valtiovarainministeriö 22.11.2012:

”Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Osana kuntauudistusta hallitus käynnisti syksyllä 2011 hallitusohjelman mukaisen koko maan kattavan selvityksen kullekin alueelle tarkoituksenmukaisesta kunta- ja palvelurakenteesta. Kunnallishallinnon rakenne -työryhmän selvitys Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne (valtiovarainministeriön julkaisuja 5a/2012 ja 5b/2012) valmistui helmikuussa 2012.

Valtiovarainministeriö asetti helmikuussa 2012 kuntarakennelakia valmistelevalle työryhmälle, jonka tehtävänä oli seurata ja arvioida kunta- ja palvelurakenneselvityksestä saatavaa palautetta ja sen pohjalta laatia yhteenveto alue- ja kuulemiskierroksesta sekä tehdä uudistuksen vaikutusarviointi ja laatia tarkennettu esitys uudistuksen kriteereistä ja toteuttamistavoista. Lisäksi työryhmän tuli valmistella luonnos hallituksen esityksestä kuntauudistusta ohjaavaksi rakennelakiksi.

Hallitus linjasi kuntauudistuksen etenemistä iltakoulussaan 5.6.2012 sekä antoi seuraavana päivänä tiedonannon eduskunnalle kuntauudistuksen etenemisestä (VNT 2/2012 vp). Hallitus antoi linjauksissaan määrittelemiensä tarkastelunäkökulmien perusteella tarkempien uudistuksen kriteerien valmistelun rakennelakia valmistelevalle työryhmälle tehtäväksi. Työryhmän valmistelemaat tarkemmat kriteerit vahvistettiin hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä 27.6.2012.

Nyt kyseessä oleva kuntarakennelakiluonnos on valmisteltu hallituksen linjausten pohjalta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nykyistä kuntajakolakia, ja samalla lain nimike muutettaisiin sen sisältöä paremmin kuvaavaksi kuntarakennelakiksi. Lakiin lisättäisiin säännökset kuntien selvitysvelvollisuudesta, selvityspennoista ja niistä poikkeamisesta sekä muutettaisiin kuntien yhdistymisen taloudellista tukea koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan kielilain muuttamista eräiltä osin.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministerityöryhmä on linjannut palvelurakenneselvityksen jatkoa 15.11.2012. Näitä linjauksia koskeva muistio on tämän lausuntopyyntöni liitteenä 4.

Valtiovarainministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa oheisesta luonnoksesta yleisesti sekä erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvityspennoista (ml. poikkeuspäätökset) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;

- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä;
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 7.3.2013 mennessä sähköpostitse osoitteeseen valtiovarainministerio@vm.fi.”

Konsernipalvelut/kehittämispalvelut 16.2.2013:

”Valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osasto on pyytänyt 22.11.2012 päivätyllä kirjeellään (VM162:00/2011) lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä erityisesti lausumaan näkemyksensä erityisesti seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvityisperusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä;
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Lahden kaupunki haluaa lausuntonaan tuoda esille seuraavaa:

Yleistä

Rakennelakiluonnoksen pohjana oleva vahvojen peruskuntien malli, jossa työssäkäyntialueista koostuvat peruskunnat vastaavat mahdollisimman pitkälle kansalaisten palveluiden järjestämisestä vastaa hyvin Lahden kaupungin asettamia tavoitteita. Kuntatalouteen liittyvät tulevaisuuden haasteet edellyttävät jatkossa entistä elinvoimaisimpien kuntayksiköiden muodostamista. Niukkenevien voimavarojen oikea-aikainen ja oikeudenmukainen kohdentaminen onnistuu Lahden kaupungin näkemyksen mukaan parhaiten peruskuntamallin pohjalta myös kuntalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta niin kansallisesti kuin Päijät-Hämeessä.

Kunnallisen palvelutuotannon saaminen selkeämmin demokraattisten ohjausmekanismien piiriin lisäisi toiminnan läpinäkyvyyttä, sen yleistä hyväksyttävyyttä ja antaisi kunnille nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa kustannusten kehitykseen. Vahva peruskunta pystyy huolehtimaan palveluiden lisäksi elinkeinopolitiikan menestyksellisestä harjoittamisesta sekä eheyttämään alueen yhdyskuntarakennetta sekä sen vetovoimaa ja kilpailukykyä.

Työssäkäyntialueeseen perustuvan, riittävän vahvan peruskunnan olisi mahdollista jatkossa vastata sosiaali- ja terveystoimen kokonaisuuden lisäksi myös monista valtion nykyisin hoitamista tehtävistä. Tällaisista voitaneen mainita erityisesti erilasten lupa- ja valvonta-asioiden hoitaminen esim. ympäristöasioiden, kaavakysymysten ja joukkoliikenteen lupaviranomaistehtävien osalta. Myös aluekehitysviranomaistehtävien siirtämistä nykyistä suoraviivaisemmin vahvojen peruskuntien käsiin olisi mielekästä harkita samassa yhteydessä.

Lisäksi Lahden kaupunki pitää kuntarakenneuudistuksen tavoitetta työssäkäyntialueiden yhdyskuntarakenteen eheyttämiseksi, elinvoiman ja kilpailukyvyn vahvistamiseksi sekä tätä kautta niiden kehittämistyön tuloksellisuuden turvaamiseksi erittäin tavoiteltavana. Lahden kaupunki allekirjoittaa edelleen myös kaikki 10.4.2012 valtiovarainministeriölle toimittamassaan lausunnossa esitetyt näkökohdat kuntarakenteiden kiireellisen uudistamisen tarpeellisuudesta niin kansallisella tasolla kuin Päijät-Hämeessä.

Selvitysvelvollisuudesta, selvityspenusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä

Lahden kaupunki pitää lakiluonnokseen sisältyviä kuntarakenneselvitysvelvoitteita perusteltuina ja hyödyllisinä ja on valmis osallistumaan aktiivisesti käynnistyvien selvitysten laatimiseen. Kuntien välisessä palveluyhteistyössä ja mahdollisissa kuntarakenteiden muutoksissa on erityisen perusteltua korostaa palveluiden järjestämistä kootusti työssäkäynnin ja yhdyskuntarakenteen yhdistämisen kaupunkiseudun ytimessä.

Valtiovarainministeriön kuntajakoselvitystyöryhmänkin vuonna 2012 ensisijaisena ratkaisunaan esittämä kuntajoukko (Lahti, Asikkala, Hollola, Hämeenkoski, Kärkölä, Nastola, Orimattila ja Padasjoki) tai sen merkittävä osa, muodostaisi edelleen loogisen selvitysalueen kuntarakenteiden muuttamiseksi.

Lakiluonnoksessa esitetyt selvitysten kriteerit vastaavat Lahden kaupungin näkemyksiä tarkoituksenmukaisen kuntarakenteen lähtökohdista. Lakiluonnoksen sisältämät selvitysvelvollisuuden poikkeusperusteet eivät ole Lahden kaupungin näkökulmasta relevantteja.

Esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä

Lahden kaupunki pitää kuntarakenneuudistuksen ripeää toteutusta tärkeänä. Tästä syystä rakennelakiluonnoksessa kuvatut määräajat menettelyineen ovat perusteltuja. Päijät-Hämeessä vuonna 2010 toteutetun Uusi Kunta -selvityshankkeen yhteydessä luotiin hyvin kattava ja edelleen varsin ajantasainen tietopohja nopealle kuntarakenteiden muutosten selvittämiseksi ja toteutukselle Lahden kaupunkiseudulla.

Kuntarakennelakiluonnoksessa kuvatut määräajat tekevät mahdolliseksi Lahden näkemyksen mukaisten kuntarakennejärjestelyjen toteuttamisen Lahden kaupunkiseudulla 1.1.2015 tai 1.1.2017.

Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta

Rakennelakiluonnos ei sisällä Lahden kaupungin näkökulmasta merkittäviä muutoksia tai laajennuksia valtioneuvoston toimivaltaan päättää kuntajaon muuttamisesta. Kuntaliitosten vauhdittamiseksi tulisi parhaillaan valmisteilla olevaan kuntalakiin voida silti kirjata mahdollisimman vaikuttavia, edustuksellista demokratiaa tukevia sekä aitoa paikallista päätösvaltaa lisääviä aluedemokratian työkaluja. Tällaisia voisivat olla mm. kuntavaalien yhteydessä valittavien, rajoitettuun toimivaltaan perustuvien aluelautakuntien tai -valtuustojen käyttöönotto.

Mutta vaikka vapaaehtoisuuteen perustuvat kuntarakenteiden muutokset ovat uudistuksen ensisijainen toteuttamisvaihtoehto, tulisi valtioneuvoston toimivaltaa päättää kuntarakenteesta eräissä tapauksissa voida lisätä. Tällaisina voitaisiin pitää tilanteita, joissa kunnat ovat itse kyvyttömiä löytämään vapaaehtoisia ratkaisuja epätarkoituksenmukaisen yhdyskuntarakenteen eheyttämiseksi, resursseja tuhlaavien päällekkäistoimintojen lopettamiseksi ja alueen elinvoimaa ja kilpailukykyä lisäävien ratkaisujen löytämiseksi. Yhdyskuntarakenteen ja sen kehittymisen kannalta kaikkein epätarkoituksenmukaisimpiin tilanteisiin on tarvittaessa voitava puuttua myös osaliitosratkaisuin.

Yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä

Vaikka yhdistymisten taloudellinen tukeminen ei voikaan olla ratkaiseva peruste kuntarakenteiden muuttamiselle, voi se edesauttaa merkittävästi niitä koskevaa päätöksentekoa ja osaltaan kattaa rakenteiden yhdistämisestä aiheutuvia kustannuksia. Tästä syystä Lahden kaupunki pitää välttämättömänä, että valtio osallistuu kuntarakenneuudistuksen toteutukseen sekä rakennelakiluonnoksessa kuvatuilla yhdistymisavustuksilla että rahoitusosuuksilla liitosten myötä syntyviin mahdollisiin akuutteihin investointeihin.

Myös lakiluonnoksen sisältämien valtionosuuskompensaatioiden toteutuminen on tärkeää, joskin huomattavasti keskeisempää on muuttaa valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistuksen yhteydessä olemassa olevaa verotulontasausjärjestelmää kaikkien kuntien osalta kannustavaksi ja samalla kuntarakenneneutraaliksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Lahden kaupunki pitää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetyöryhmän loppuraportissa esitettyä näkemystä vahvoihin peruskuntiin perustuvasta kaksitasoisesta järjestämisestä, jossa perustason erikoissairaanhoidon integroidaan perustason sosiaali- ja terveystalouteen, toiminnallisesti kannatettavana kehityssuuntana.

Lahden kaupungin johdonmukainen kanta on ollut se, että kaupunkilaisten sosiaali- ja terveystalouden tulee olla kaupungin järjestämisvastuulla, jolloin ne niveltyvät muuhun kaupungin palvelutoimintaan ja kaupungin laajaan vastuuseen kaupunkilaistensa hyvinvoinnista. Kunta- tai palvelurakenteellisista muutoksista riippumatta Lahden kaupungin omat sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämissuunnitelmat merkitsevät kaupungin terveyskeskuksessa tarjottavien erikoissairaanhoidon palveluiden lisääntymistä välittömässä lähitulevaisuudessa. Lisäksi kansalaisten valinnanvapauden laajentuminen rikkoo nykyisten palvelualueiden rajoja jo vuodesta 2014 alkaen.

Lahden kaupunkiseudulla kuntarajat rikkovat edelleen työssäkäyntialueen, toiminnallisen alueen ja yhdyskuntarakenteen poikkeuksellisen hankalasti myös palveluiden järjestämisen näkökulmasta. Pitkäjänteistä palvelurakenteiden kehittämistä, jonka tähtäin on ensi vuosikymmenelle, ei tule perustaa kuntarakenteen säilymiselle nykyisellään.

Lahden kaupunki lähtee siitä, että sillä on myös uudistuneessa toimintamallissa edellytykset toimia sosiaali- ja terveystalveluiden järjestäjänä ns. laajan perustason osalta.

Lahti tarjoutuu ottamaan organisaatioonsa vastuukuntamallilla toimivan koko kaupunkiseudun tai maakunnan perustason sote-palveluiden järjestämisen kuntien kesken sovittavalla tavalla. Yhtenäinen koottu järjestäjätaho tekee mahdolliseksi tuottajaorganisaatioiden joustavan kehittämisen. Alueella toimii nyt useita julkisia palveluntuottajia, eikä tilannetta ole tarpeen nopeasti muuttaa. Vapaa hakeutumisoikeus vaikuttaa osaltaan tilanteeseen, ja tarkoittaa sitä, että järjestämistävastuuorganisaation mahdollisuudet ohjata tuotantoa ovat nykyistä heikommat. Tässä toimintamallissa Päijät-Hämeen keskussairaalan asema tuottajaorganisaationa voisi perustua nykyiseen kuntaomistuspohjaan, vaikka hallinnollinen asema ja organisaatiomuoto muuttuisivatkin.

Lahden kaupunki on halukas selvittämään aktiivisesti järjestelyjä, joilla sosiaali- ja terveystalveluiden loppuraportin mukainen toimintamalli saadaan edellä kuvatulla tavalla käyttöön Lahden seudulla.

Tämän lausunnon liitteenä on Lahden kaupungin sosiaali- ja terveystalveluiden lautakunnan 5.2.2013 (§ 18) antama lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta. Lisäksi liitteenä ovat Lahden kaupungin 15.2.2013 antamat vastaukset STM:n asettamien SOTE -selvityshenkilöiden kysymyksiin.

Asian esittelijänä kaupunginhallituksessa oli kaupunginjohtaja Jyrki Myllyvirta.

Liitteenä

1. Sosiaali- ja terveystalveluiden lautakunnan päätös 5.2.2013 § 18
2. Lahden kaupungin 15.2.2013 antamat vastaukset STM:n asettamien SOTE -selvityshenkilöiden kysymyksiin
3. Kuntarakennelaki – lakiluonnos perusteluineen
4. Kuntauudistuksen eteneminen -kaavio
5. Muistio muista kuntauudistuksen hankkeista
6. Muistio sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen linjauksista

Päätösehdotus

Kh: Kaupunginvaltuusto päättää antaa lausuntonaan valtiovarainministeriölle edellä perusteluosassa esitetyn ja liitteinä olevan Lahden kaupungin sosiaali- ja terveystalveluiden lautakunnan 5.2.2013 (§ 18) antaman lausunnon kuntarakennelakiluonnoksesta sekä Lahden kaupungin 15.2.2013 antamat vastaukset STM:n asettamien SOTE -selvityshenkilöiden kysymyksiin.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Päätös

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Hallintopäällikkö Janne Mäki (puh. 044 716 1844)

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: ote valtiovarainministeriölle s-postilla: valtiovarainministerio@vm.fi
Päijät-Hämeen kunnat
Päijät-Hämeen liitto

Muutoksenhaku

Kh: muutoksenhakukielto
Kv: muutoksenhakukielto

Otteen oikeaksi todistaa Lahden konsernipalvelujen kansliassa maaliskuun 5 päivänä 2013

viran puolesta:

Mirja Ollikainen
kaupunginsihteeri

Otteen saajat:

Valtiovarainministeriö (s-postilla)

Asikkalan kunta

Hartolan kunta

Heinolan kaupunki

Hollolan kunta

Hämeenkosken kunta

Kärkölän kunta

Nastolan kunta

Orimattilan kaupunki

Padasjoen kunta

Sysmän kunta

Päijät-Hämeen liitto (s-postilla)

Lahden kaupunki
Viranomainen:
Kaupunginvaltuusto

Päivämäärä:
04.03.2013

Pykälä:
§ 43

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 91 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Muu peruste, mikä

Asianosainen:

Annettu tiedoksi sähköisesti, pvm: 5.3.2013, valmistelusihteeri Marja Loippo

Lähetetty tiedoksi kirjeellä, joka on annettu postin kuljettavaksi, pvm:
(kuntalaki 95 §) Tiedoksiantaja:

Luovutettu asianosaiselle
Paikka ja pvm:

Vastaanottajan allekirjoitus

Muulla tavoin, miten

Lahden kaupungin lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta seuraavan asian osalta: Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

D/4514/00.01.00.00.02/2012

Perusteluosa

Tausta

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut 21.3.2012 palvelurakennetyöryhmän, jonka tehtävänä on ollut valmistella ehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteeksi ottaen huomioon hallitusohjelman kirjaukset sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja rahoituksesta sekä valmistella lakia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, rahoittamisesta, kehittämisestä ja valvonnasta.

Sosiaali- ja terveystyöryhmä valitsi jatkotyön pohjaksi työryhmän esittämän mallin, jossa kunnat tai sosiaali- ja terveydenhuollon alueet vastaavat laajennetusta perustason palvelujen järjestämisestä mukaan lukien merkittävä osa erikoissairaanhoidon. Malli edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuolto on järjestettävä jatkossa riittävän suurissa kokonaisuuksissa.

Hallitusohjelman mukaan ”sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuu säilytetään kunnilla. Laadukkaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuden varmistamiseksi ja rahoituksen turvaamiseksi tulee muodostaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuuseen kykeneviä vahvoja peruskuntia tai tarvittaessa vaihtoehtona muodostaa sosiaali- ja terveydenhuoltoalueita. Rahoitus- ja järjestämisvastuu on hallitusohjelman linjausten mukaan samalla organisaatiolla, jotka vastaavat peruspalveluista sekä osasta erikoissairaanhoidon tehtäviä sekä vastaavasti sosiaalihuollon tehtävistä tavoitteena mahdollisimman laajan palvelukokonaisuuden muodostuminen. Sairaanhoidopiirien ja erityishuoltopiirien palvelutuotantoa käytetään täydentämään kuntien ja sote-alueiden palveluja. Kuntien ja sote-alueiden yhteisiä tehtäviä varten on hallitusohjelman mukaan viisi erityisvastuualuetta (erva), joiden tehtäviin kuuluvat muun muassa vaativat keskitettävät terveyden- ja sosiaalihuollon palvelut sekä alueella tutkimukseen, kehittämiseen ja koulutukseen liittyviä tehtäviä.”

Tavoitteet

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen tavoitteena on varmistaa väestölle yhdenvertaiset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä vahvistaa peruspalveluja. Tärkeimmät lähitulevaisuuden haasteet ovat väestön terveyserojen kaventaminen, hyvinvoinnin lisääminen ja painopisteen siirtäminen ehkäiseviin ja oikea-aikaisiin palveluihin.

Tavoitteena on kaksitasoinen integroitu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen rakenne. Tulevassa palvelurakenteessa olisi nykyiseen

verrattuna laaja sosiaali- ja terveydenhuollon perustaso. Laajennettua perustasoa täydentäisi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen erityisvastuutaso.

Palvelurakennetyöryhmän näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon asianmukaiseen järjestämiseen riittävän väestöpohjan tulisi olla kantokykytekijöistä ja alueesta riippuen vähintään 50 000 – 100 000. Vasta tämä väestöpohja turvaisi sosiaali- ja terveydenhuollon integraation toteutumisen ja laajemman perustason sekä riittävien sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisen yhdenvertaisesti ja laadukkaasti eri alueiden asiakkaille tai potilaille.

Lahden kaupungin kanta on että, pelkästään väestömäärään sidottuja järjestämisvastuun minimiedellytyksiä ei voida alueiden erilaisuuden vuoksi säätää. Merkittäviä reunaehtoja asettavat alueen talouden kestävyys ja vakaus, alueen ammattihenkilöstön riittävyys ja saatavuus, mahdollisuus varmistaa henkilöstön ammatillinen osaaminen sekä olemassa oleva infrastruktuuri. Talouden kestävyys ja vakaus turvataan parhaiten riittävän suuressa yksikössä. Vahva peruskunta antaa sellaisen kantokyvyn, joka mahdollistaa riittävät investoinnit, menojen hallinnan sekä tarpeeksi suuren taloudellisen liikkumavaran perustalvelujen järjestämiselle.

Vahvassa peruskunnassa osaaminen ja sen kehittäminen luovat paremmat edellytykset tuottaa laadukkaita ja tasalaatuisia terveydenhuollon palveluita asiakkaille ja kehittää asiakaslähtöistä palvelutuotantoa kuin pienessä yksikössä. Erilaiset sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamistavat vaativat tilaajaviranomaisilta vahvaa terveydenhuollon palvelujen järjestämis- ja valvontaosaamista. Näihin on mahdollista erikoistua vain tarpeeksi suurissa tilaajayksiköissä. Samalla myös selkeytetään tilaajan, tuottajan ja rahoittajan rooleja, kun toimintatavat, vastuut ja ohjausjärjestelmät ovat uudessa palvelurakenteessa mahdollisimman selkeitä. Lisäksi osaaminen ja sen jatkuva kehittäminen takaavat hyvän ja tasalaatuisen palvelun terveydenhuoltoon.

Riittävän vahva peruskunta pystyy turvaamaan paremmin henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden. Se kykenee myös vähentämään osaoptimointia, jossa eri organisaatiot aluetasolla kilpailevat keskenään resursseista ja sivuuttavat näin kokonaisuohjauksen. Potilaan näkökulmasta tarpeeksi suuri ja vahva peruskunta tarjoaa toiminnan joustavan kokonaishallinnan, jolloin potilaan asiat voidaan ratkaista samassa organisaatiossa ”yhden luukun” -periaatteella.

Uuden palvelurakennemuutoksen onnistumisen edellytys on, että perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon rajapintaa madalletaan ja perusterveydenhuoltoa vahvistetaan nykyisten erikoissairaanhoidon palveluiden osalta siten, että ne tukevat alueen perusterveydenhuollon palveluiden järjestämistä. Tällaisia erikoissairaanhoidon osa-alueita voivat olla yleissisätaudit, geriatria, psykiatria, neurologia ja lastentaudit. Paljon toimenpiteitä vaativa erikoissairaanhoido tulee keskittää yli 200 000 asukkaan väestöpohjalle. Vain riittävän suuri väestöpohja varmistaa sen, että palveluita kyetään tuottamaan kustannustehokkaasti ja palveluiden laatu ja potilaiden hoidon turvallisuus voidaan varmistaa. Kun peruserikoissairaanhoido integroituu perustason palvelukokonaisuudessa nykyiseen perusterveydenhuoltoon, voidaan luoda hyvät edellytykset järjestää matalan kynnyksen konsultaatiotoimintaa perusterveydenhuoltoon, mm. ortopedian, keuhkotautien, radiologian, diabetologian, kardiologian ja

infektiotautien osalta.

Kaksitasoisessa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä uudenlaisten Erva-alueiden merkitys korostuu ja laajenee erityistason erikoissairaanhoidon järjestämisessä. Voidaan myös pitää todennäköisenä, että Erva-alueiden vastuu muodostuu laajemmaksi kuin työryhmän raportissa on kuvattu.

Yhteenveto

Kantokykyvaatimukset (riittävä väestöpohja, talouden kestävyys ja vakaus, riittävä osaaminen, ammattihenkilöstön riittävyys ja saatavuus sekä tarvittava infrastruktuuri) ovat pitkän aikavälin kehityksen kannalta tärkeitä. Lahden kaupunki täyttää kaikki edellä mainitut vaatimukset ja on omalta osaltaan valmis myötävaikuttamaan niiden kehittämiseen alueellisesti. Vahva peruskunta on selkein ja tehokkain toimintamalli ja organisaatiomuoto mahdollisimman laajan kantokyvyn varmistamiseksi, jotta järjestämisvastuu voidaan täyttää. Lahden kaupunki lähtee siitä, että Lahti vahvana peruskuntana järjestää kaupunkilaisten palvelut laajasti, myös sosiaali- ja terveystalvet, oman organisaationsa puitteissa.

Uuden palvelurakennemuutoksen onnistumisen edellytys on että perusterveydenhuoltoa vahvistetaan nykyisten erikoissairaanhoidon palveluiden osalta siten, että ne tukevat alueen perusterveydenhuollon palveluiden järjestämistä. Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon rajapinnan madaltaminen ja peruserikoissairaanhoidon liittäminen osaksi uutta perustasoa mahdollistaa myös toimivat hoitoketjut ja matalan kynnyksen konsultaatiotoiminnan ja kumppanuusvirat, jolla varmistetaan palveluiden kustannustehokkuus ja laatu.

Lahden kaupunki näkee terveydenhuollon kokonaisuudistuksen tarpeelliseksi. Sitä on vietävä päämäärätietoisesti eteenpäin, jotta muun muassa ikärakenteen muutoksista ja kustannuspaineista huolimatta laadukas sosiaali- ja terveydenhuolto voidaan taata kaikille sekä yhtenäistää terveydenhuolto ja vahvistaa perustasoa. Palvelurakenteen uudistus mahdollistaa voimavarojen optimaalisen jakautumisen niin kansallisesti, aluetasolla kuin paikallistasolla - nykyinen palvelurakenne hajottaa voimavaroja ja vahvistaa osaoptimointia. Selkeä työnjako ja resurssien uudelleen kohdentaminen asiakkaitten näkökulmasta tuo lisäresursseja ja laatua terveydenhuoltoon. Nykyisessä mallissa eri toimijoiden resursseja menee liian paljon rakenteiden ylläpitoon.

Työryhmän esittämä kaksitasoinen malli voisi toteutua Päijät-Hämeessä luontevimmin, jos alueella toteutettaisiin merkittäviä vähintään välitöntä kaupunkiseutua kokoavia kuntaliitoksia. Jos maakunta jakautuu useisiin vahvoihin peruskuntiin tai sote-alueisiin, keskussairaalan ylläpito ja toiminnan kehittäminen voitaisiin ratkaista siirtämällä se Lahden kaupungin hallintaan siten, että Lahti myisi palveluita muille kunnille. Toinen mahdollinen vaihtoehto voisi olla keskussairaalan muodostaminen osakeyhtiöksi, jolta järjestämisvastuussa olevat peruskunnat, sote-alueet ja Erva-alueet ostavat tarvitsemiansa erikoissairaanhoidon palveluita.

Lisäksi on todettava, että nykymallissa asiakkuus ei toteudu eri organisaatioissa samalla tavalla. Asiakaskeskeisyyden parantamisen kannalta on keskeistä, kuinka moni organisaatio vastaa palvelujen järjestämisestä terveydenhuollossa.

Vahva peruskunta selkeyttää järjestämis- ja rahoitusvastuuta Tällöin velvoitteet ja vastuut ovat yksiselitteisempiä ja helpommin todettavissa kuin nykyisin.

Lahdesta suuntautuu paljon työmatkaliikennettä pääkaupunkiseudulle ja Lahti on osa metropolialuetta. Päijät-Häme on hakenut erva-muutosta TAYS:n erityisvastuualueesta HYKS:n erityisvastuualueelle. Tämä tukee osaltaan Lahden kaupungin strategiaa ja ottaa huomioon väestön liikkuvuuden, työssäkäyntialueet, palveluiden käytön ja olemassa olevat rakenteet.

Liitteenä

Esittelijä

Toimialajohtaja Mikko Komulainen

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle lausuntonaan edellä esitetyn.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Toimialajohtaja Mikko Komulainen, puh. 044 716 1735

Toimenpiteet

Ote: kaupunginhallitus

Muutoksenhaku

muutoksenhakukielto

Otteen oikeaksi todistaa helmikuun 15. päivänä 2013

viran puolesta:

hallintojohtaja Mauno Judström

Otteen saaja:
Kaupunginhallitus

Lahden kaupunki

Viranomainen:

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Päivämäärä:

05.02.2013

Pykälä:

§ 18

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 91 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Muu peruste, mikä

Asianosainen:

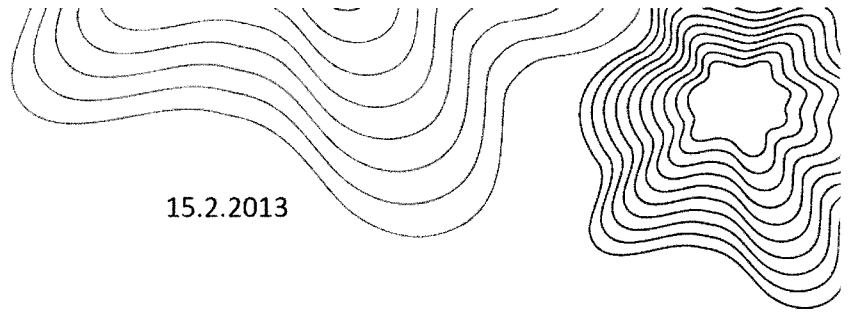
Annettu tiedoksi sähköisesti, pvm: 15.2.2013

Lähetetty tiedoksi kirjeellä, joka on annettu postin kuljettavaksi, pvm:
(kuntalaki 95 §) Tiedoksiantaja:

Luovutettu asianosaiselle
Paikka ja pvm:

Vastaanottajan allekirjoitus

Muulla tavoin, miten

**Lahden kaupungin vastaukset selvityshenkilöiden palvelurakennemuutoksesta kunnille 4.2.2013
esittämiin kysymyksiin**

Kysymys 1: Miten kunta aikoo tulevaisuudessa toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kuulemistilaisuudessa esitettyjen linjausten (sosiaali- ja terveyspoliittisen ministerityöryhmän linjaus ja palvelurakennetyöryhmän loppuraportti) mukaisesti?

Vastaus 1:

Työryhmän esittämä kaksitasoinen malli voi toteutua Päijät-Hämeessä luontevimmin niin, että Lahden kaupunki vastuukuntana kantaa yhteisesti järjestämissopimuksessa sovittavalla tavalla vastuun koko maakunnan tai vähintään Lahden kaupunkiseudun osalta perustason sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä.

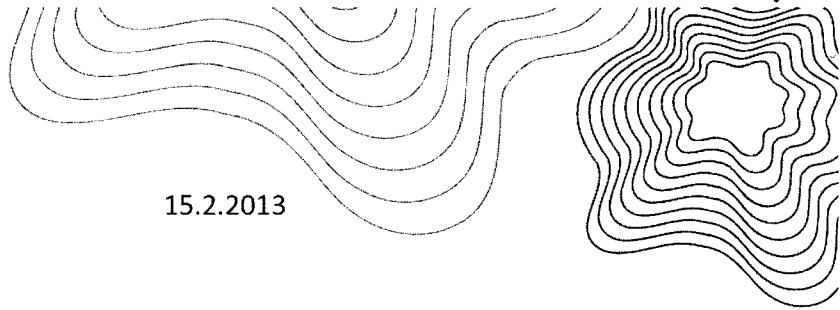
Mikäli yhteisen sote-alueen muodostaminen edellä kuvatulla tavalla ei ole mahdollista, Lahden kaupunki itsenäisenä peruskuntana voi huolehtia sote-palveluiden perustason järjestämisvastuusta omalta osaltaan ilman yhteisjärjestelyjä.

Lahden kaupunki haluaa syventää integraatiota perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä. Lahden kaupungilla on hyvät ja vakaat sekä taloudelliset että toiminnalliset edellytykset järjestää itse laajat ja laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut sekä uuden, laajennetun perustason mukaiset palvelut.

Kysymys 2: Miten keskussairaalan ja aluesairaaloitten asema, tehtävät ja hallinto tulisi määrittellä/järjestää uudessa palvelurakenteessa?

Vastaus 2:

Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon rajapintaa tulee madaltaa siten, että ainakin suuri osa keskussairaalassa toimivaa erikoissairaanhoidon liittyä osaksi uutta perustasoa. Tämä mahdollistaa nykyistä paremmin toimivat hoitoketjut, matalan kynnyksen konsultaation ja tehtävien uudelleenjärjestelyt. Riittävän suuren väestöpohjan omaava perustason järjestäjätahto voi taata palvelujen tuottamisen kustannustehokkaasti ja samalla varmistaa palvelujen korkean laadun ja potilaiden hoidon turvallisuuden.

Tällöin pystytään järjestämään ja joustavammin yhteen sovittamaan saman järjestäjätahon puitteissa perusterveydenhuoltoon liittyvät matalan kynnyksen palvelut ja erikoissairaanhoidon (perustason ja vaativa erikoissairaanhoido) liittyvät palvelut (esim. ortopedia, keuhkotaudit, radiologia, diabetologia, kardiologia ja infektiotaudit).

Keskussairaala tulee nähdä tuotantoyksikkönä, jonka toiminta perustuu järjestäjätahon toimeksiantoihin ja tilauksiin, erva-alueen toimeksiantoihin ja koordinaatioon sekä potilaiden hakeutumiseen. Perusterveydenhuollon ja vanhustalvelujen kehittäminen ja resursointi on kaupungin keskeinen painopiste ja toimintaympäristön muutoksiin vastaamisen kannalta ratkaiseva menestystekijä. Koko terveydenhuollon, sosiaalipalvelujen ja vanhustenpalvelujen vertikaalista ja horisontaalista integraatiota on pystyttävä lisäämään mm. niin, että perusterveydenhuollossa tarjotaan nykyistä laajemmin erikoissairaanhoidon palveluja.

Keskussairaalan asema on tarkoituksenmukaista turvata joko yhteisenä tuotantoyksikkönä, mahdollisesti osakeyhtiönä, tai Lahden kaupungin organisaatioon kuuluvana tulosalueena. Peruserikoissairaanhoidoa siirtyy suurimpien terveysasemien yhteyteen. Yhteispäivystyksen ja ensihoidon asema selkiytyisi, kun toimeksiannosta sovittaisiin järjestäjätahojen ja tarvittavalta osin erva-alueen kesken.

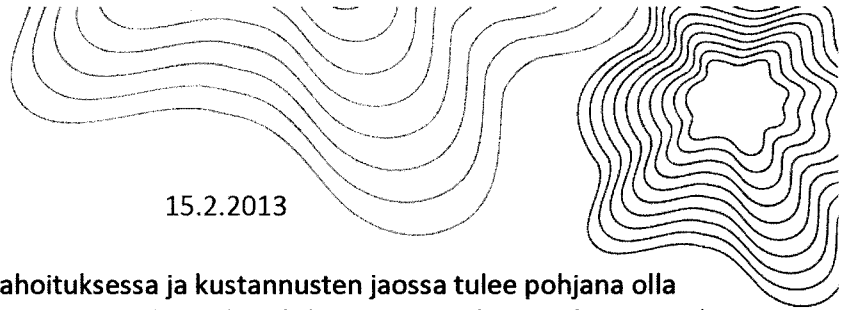
Keskussairaalan, kuten muidenkin ylikunnallisten tuotantoyksiköiden, omistus voisi määrittyä nykyisten omistusten pohjalta, vaikka organisointimuoto muuttuisikin.

Päijät-Hämeen olosuhteissa tilanne, jossa olisi useampi järjestäjätaho (Lahden kaupunki yhtenä ja 1-3 muuta) voisi olla keskussairaalan tarkoituksenmukaisen ohjauksen kannalta hyvin haastava.

Kysymys 3: Miten sosiaali- ja terveystalvelujen rahoitus tulisi uudessa palvelurakenteessa järjestää?

Vastaus 3:

Mahdollisimman laaja rahoitus- ja järjestämisvastuu tulee hallitusohjelman linjausten mukaan olla samalla organisaatiolla. Tällöin ensisijaisena vaihtoehtona vahva peruskunta vastaa perustalveluista, erikoissairaanhoidon tehtävistä ja sosiaalihuollon tehtävistä. Tavoitteena on mahdollisimman laajan palvelukokonaisuuden muodostuminen sekä rahoituksen ja resurssien optimaalinen käyttö, jota nykymalli ei mahdollista. Vahva peruskuntamalli myös vahvistaa yhdentasoista rahoitus- ja koordinaatiovastuuta sekä antaa paremmat mahdollisuudet ohjata yksityisten palvelujen (esim. työterveyshuolto ja yksityisvastaanotot) käyttöä ja muuta potilasvirtaa.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoituksessa ja kustannusten jaossa tulee pohjana olla edelleen peruskuntalähtöisyys, myös sote-aluevaihtoehdoissa. Verotulot ja valtionosuudet tulevat peruskunnalle. Tuotetut palvelut laskutetaan mahdollisimman pitkälle eri kuntien asukkaiden aiheuttamien eriteltyjen kustannusten mukaan. Yleiskustannusten jakoon asukasluku- tms. perusteella turvaudutaan vain, kun aiheuttamisperiaate ei ole mitenkään sovellettavissa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen hallintokustannukset laskutetaan kunnilta sovittavassa suhteessa.

Riittävän vahva järjestäjätaho antaa sellaisen kantokyvyn, joka mahdollistaa riittävät investoinnit, menojen hallinnan sekä tarpeeksi suuren taloudellisen liikkumavaran peruspalvelujen järjestämiselle, kun kokonaisvastuu on mahdollisimman pitkälti yksissä käsissä.

Kysymys 4: Onko jotain muuta, jota haluatte tuoda omalta osaltanne erityisesti esiin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta uudistettaessa?

Vastaus 4:

Päijät-Hämeen alueella on menossa maakunnallinen kuntien ohjaama selvitystyö, jonka päätavoitteena on muodostaa kokonaisnäkemys perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon järjestämisestä tulevaisuudessa. Tarkoitus on analysoida, miten terveyspalvelut voidaan kokonaisuudessaan hoitaa järkevimmin ja taloudellisesti ja selvittää eri vaihtoehtoja. Tämän selvitystyön tulokset voivat palvella sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelurakennemuutoksen käytännön toteuttamista.

Lahden kaupunki tukee Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymän esitystä maakunnan siirtymisestä HUS-ervaun.

Lahdessa 15.2.2013

Jyrki Myllyvirta
kaupunginjohtaja